

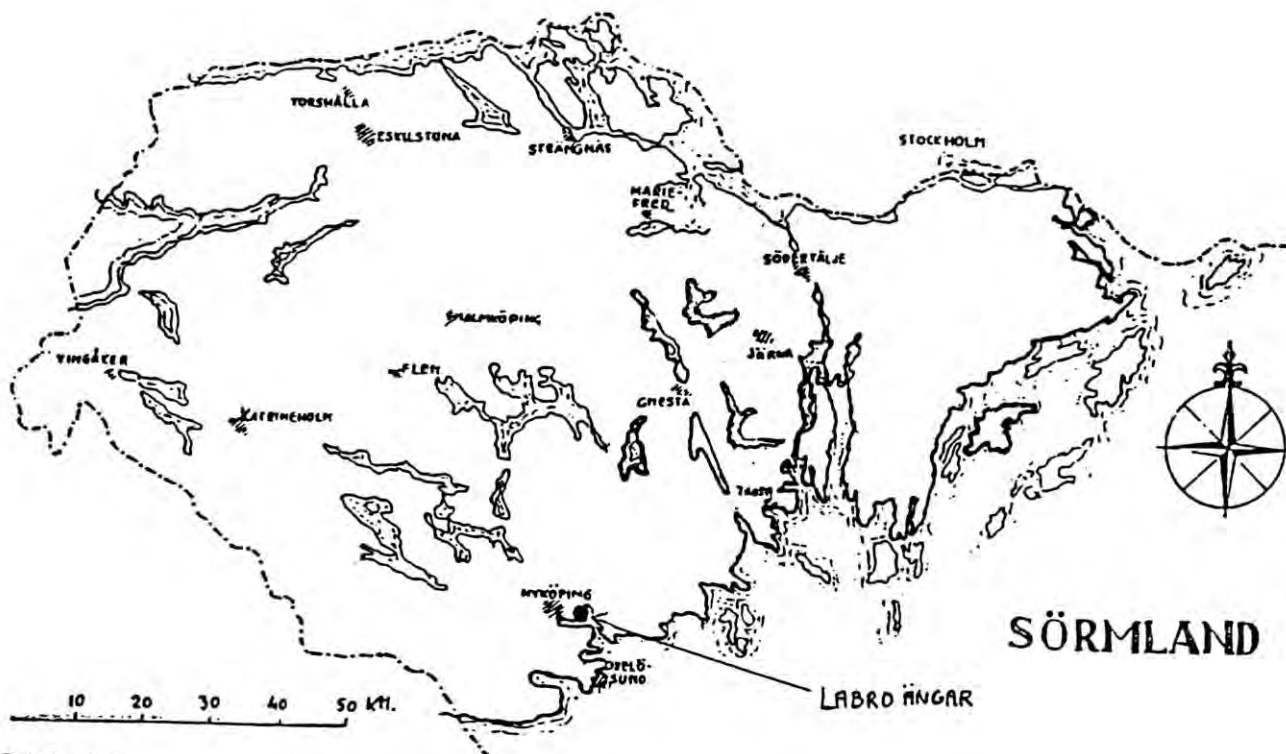
STORFJÄRILSINVENTERING av LABRO ÄNGAR i NYKÖPING 1993

av Jan Sjöstedt

KOMMENTARER TILL VISSA FYND

Den artlista som använts vid inventeringen inkluderar samtliga i Sverige bofasta storfjärilar och dessutom alla påträffade immigranter. Till grund för listan ligger "kodlista L1 Catalogus Lepidopterorum Sueciae Svensson mfl 1987". På sid 1 av artlistan finns även några grupper småfjärilar med (tom gruppen Sessidae). Jag har inte aktivt sökt dessa arter eftersom att de är svårinventerade. Några av dem kommer dock till ljus och dessa har jag artbestämt.

Tre i området hittade arter är upptagna på "Rödlistade evertebrater i Sverige 1993, Databanken för hotade arter". Ambitionen i inventeringen har inte varit att kartlägga flygtid eller bedöma populationsstorlekar utan endast att bestämma och notera arter.

Sid.12

MICROLEPIDOPTERA "Småfjärilar"

Z. pyrina Blåfläckig träfjäril
1 ex av denna stora "småfjäril" fångades i ljusfällan v27. Arten är sällsynt i hela landet och har fångats i mindre än 10 ex de senaste 10 åren i Nyköping. Larven lever i kräftsjuka lövträd oftast asp och fruktträd.

LABRO ÄNGAR....

MACROLEPIDOPTERA "Storfjärilar" totolt ca 1000 svenska arter. Vid inventeringen hittades 426 arter trots det usla sommarvädret.

Zygaenidae (Bastardsvärmare) 1 art

Hesperiidae (Oäkta Dagfjärilar) 4 arter

S. silvicolus Svartfläckig glanssmygare. Denna lilla tjockhuvudfjäril sågs i några ex i maj. Den är lokalt förekommande och oftast sparsam.

Papilionoidea (Dagfjärilar) 34 arter

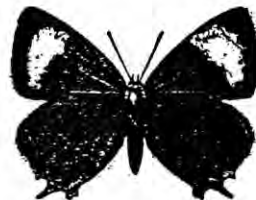
P. machaon Makaonfjäril. Denna stora och vackra art av Riddarfjärilsfamiljen sågs i enstaka ex i maj. Sparsam till sällsynt i hela landet.

V. atalanta Amiral. En migrant som ej setts i år men tidigare år setts proviantera på blommande kärleksört och savande björk under sensommaren.

V. cardui Tistelfjäril. En migrant som ej setts i år men tidigare år setts proviantera på blommor och savande träd under sensommaren.

Eksnabbvinge
bild ur P. Whalley

Björksnabbvinge
bild ur P. Whalley

Större mantelfly
bild ur B.Gullander

A. paphia Silverstreckad pärlemorfjäril. En stor och vacker pärlemorfjäril som kräver blomrika skyddade och varma marker ofta inägor i skogsmark. Lokalt förekommande i hela landet.

T. betulae Björksnabbvinge. Enstaka ex observerade tidigare år i aug-sept. Arten är knuten till slån och tämligen sällsynt i stora delar av landet.

Q. quercus Eksnabbvinge. Enstaka ex observerade tidigare år. Arten lever i trädskronorna av stora ekar och är tämligen sällsynt.

Drepanidae (Sikelvingar, oäkta spinnare) 7 arter

H. pyritoides Bandad hallonspinnare. Denna vackra art fångades i 2 ex. Arten som de senaste åren etablerat sig vid bråvikens förkastningsbrant lever på björnbär. Det första sörmländska fyndet togs 1989 och den kanske kan överleva här vid sin nordgräns.

Geometridae (Mätare) 148 arter

C. quercimontaria Backgördelmätare. Två ex. fångades av denna art som lever på ek och som täml. sällsynt förekommer upp till Mälardalen.

LABRO ÄNGAR....

I. deversaria Halvenkel lövmätare. Mer än 5 ex av en art som i Sö är sällsynt och kustbunden.

L. clavaria Kattostmätare. Mer än 5 ex av en mätare som är lokal och tämligen sällsynt.

O. vittata Tvåbandad fältmätare. Tre ex. av en art som är sparsam på fuktängar.

E. pupillata Thunbergs fältmätare. Mer än 5 ex av en sällsynt och lokal art som kräver slutna ängsmarker och endast finns i mellersta Sverige. Hotkategori 4, hotfaktorer F,G,Gr,Jg,Si.

E. pyrallata Citrongul parkmätare. Flera ex av en kustknuten och i Sö sällsynt art.

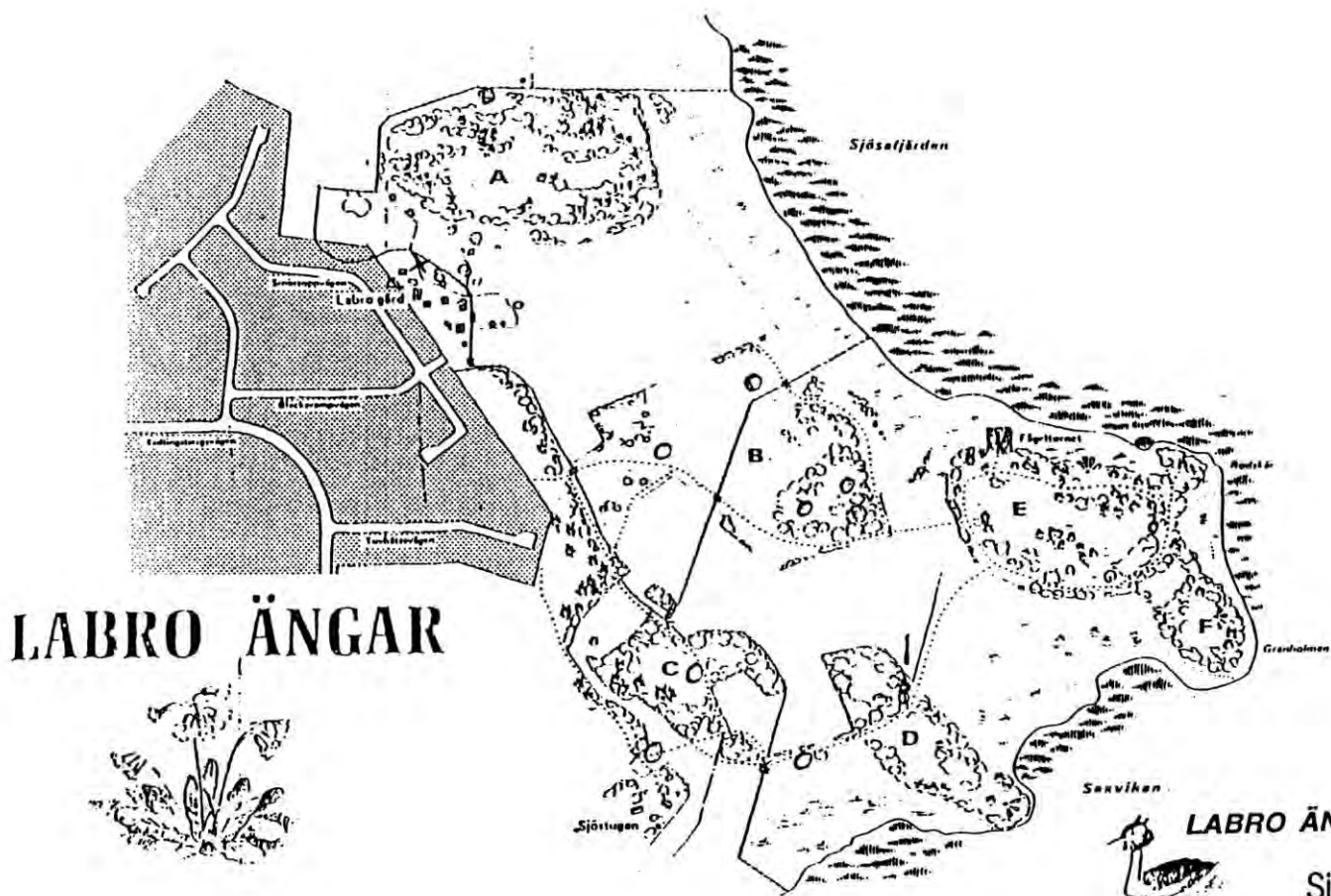
P. transversata Svartbrun klaffmätare. En art som är sällsynt och lever på getapel och fångades i lex.

P. taeniata Tvärbandad fältmätare. En art som normalt förekommer i rikare granskog dök upp i 2ex.

P. affinitata Blärefältsmätare. Inga ex noterades i år av denna lokala och sparsamma art som tidigare setts här i större antal. Arten lever på rödblåra.

P. bifasciata Snedsträckad fältsmätare. Över 20 ex av en sällsynt art. Hotkategori 4, hotfaktorer F,Jb,Jd,Si.

C. chloreata Slånalmätare. Mer än 5 ex av en sällsynt art som lever på slån och hagtorn.

LABRO ÄNGAR....

E. fuscantaria Violettblå flikmätare. Ett ex av en sällsynt art som lever på blå ask.

A. syringaria Syrenmätare. Två ex av en sällsynt art som lever på blå syren.

O. sambucaria Svansmätare. Mer än 10 ex av denna stora vackra mätare med nordgräns vid sömmlandskusten.

A. melanaria Torvmossemätare. Denna art förekommer normalt på myr och mossmarker och fångades i 2 ex.

Lasiocampidae (mfl spinnare) 9 arter

M. neustria Ringspinnare. Ett ex av en i Sö sällsynt art med nordgräns i Up. Vanlig söderut tex på Öland.

Sphingidae (Svärmare) 8 av Sveriges totalt 10 arter.

S. ligustri Ligustersvärmare. Sveriges till vingbredden störst fjäril (max 120 mm) kom till fällan i mer än 10 ex. Den och de övriga arterna lockades säkert av en i närheten stor och blommande syren. De två dagflygande arterna sågs ej men kan säkert finnas i området då de har setts vid Sjösa. Dessa arter är dock alltid sällsynta så här långt norrut.

Notodontidae (Gaffelsvansar mfl spinnare) 17 arter

F. bifida Grå gaffelsvans. Tre ex av en sällsynt art.

P. anceps Ektandvinge. Ett ex av en stor spinnare som lever på ek och är sällsynt här med nordgräns i Up.

Arctiidae (Lavspinnare mfl oäkta spinnare) 14 arter

D. mendica Grå tigerspinnare. Mer än 20 ex av en tämligen sällsynt fjäril.

Herminiidae (Tofsflån) 6 arter

P. tristalis Ockragult sprötfly. Mer än 5 ex av en kustbunden och sällsynt art med nordgräns i Up.

Noctuidae (Nattflån) 199 arter

C. fraxini Blåbandat ordensfly. Två ex av sveriges största nattfly (180 mm vingbredd) som är tämligen sällsynt och knutet till asp och sälg.

M. confusa Dropptecknat metallfly. Ett ex av en till Sverige på 70-talet invandrad östlig art som numera är sällsynt.

C. trigrammica Streckfly. I slutet av juni fångades med fikonbete 2 ex av denna i Sö sällsynta fjäril med nordgräns i Up.

E. venustula Litet glansfly. Två ex av en fjäril med nordgräns i Sö. Den togs ny för landskapet så sent som 1985.

LABRO ÄNGAR....

X. exsoleta Större mantelfly. Ett ex av en övervintrande art som är sällsynt och mycket ovanlig som höstfynd. Hotkategori 4, hotfaktorer Jb, Jp, Jr, Si.

P. sagittigera Kamsprötat lundfly. Mer än 5 ex av en kustbunden art med nordgräns i Sö.

H. bicolorata Litet lundfly. Ett ex av en sällsynt art som är knuten till ädellövskog och allvarmark.

E. recussa Violettblunt jordfly. Ett ex av en i Sö sällsynt fjäril som på Öland och Gotland är allmän. Endast ett fynd av arten i Nyköping de senaste 12 åren.

Syrenmätare
bild ur M.Chinery

Bandad
hallonspinnare
bild ur M.Chinery

Ektandvinge
bild ur B.Gullander

A. hyperici Grått johannesörtfly. Ett vårfynd och ett höstfynd av denna sällsynta och kustbundna art med nordgräns i Up.

N. janthe Violettblunt bandfly. Ett ex och det fjärde i Sö av denna sydliga art. De tre första exemplaren togs 1991. Närmast från Öland. Bofast i Sö nu?

E. linogrisea Gråvattrat bandfly. Ett ex av detta sällsynta kustbundna fly med nordgräns i Up.

P. umbra Guldfly. 4 ex av denna i Sö sällsynta fjäril. En trädgårdsart som är vanligare söderut.

GENOMFÖRANDE

Inventeringsperioden började i april och kunde avslutas i början på oktober då min kunskap om oktober- och novemberflygande arter var tillräckligt god sen tidigare år.

Insamlingsmetoderna har varit de sedvanliga för fjärilsfångst dvs ljusfälla, lampfångst på "duk", lockbete samt frihävning skymning och dag.

Ljusfällan var placerad på berget vid Labro Gård (X-markering på kartan). Den drog effektivt till sig nattfjärilar som passerade. Övrig nattfångst med lampa och elverk ca 10 ggr skedde på de olika backarna inne i lövskogen eller ibland mer öppet beroende på vad jag sökte efter för arter (O-markering på kartan). Vid flera tillfällen har lockbetet gett kompletterande kunskap om artsammansättningen. Dag och skymningsfångst med håv har skett i hela området.

RESULTAT och ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Det totala antalet fjärilar som jag tittat på och artbestämt överstiger med marginal 30.000 stycken. Den höga siffran beror på fällans strategiska läge, där också 95 % av djuren togs. Det höga antalet fjärilar kan även förklaras med att vissa arter som lever på öppna gräsmarker kan vara mycket talrika. Ibland fick jag 200-300 ex av samma art på en natt. Artantalet som sådant, 428 arter, är också högt (totalt ca 1000 arter i Sverige) men skulle ha kunnat vara ca 10 % högre om vädret varit bättre. Våren var kall och gav låga fångstsiffror och flera väntade arter uteblev. En stor del av maj blev bra pga det varma och fina vädret. Resten av sommaren blev dålig med alldeles för få soltimmar vilket gjorde bla de dagflygande arterna svårinventerade. Hösten var också regnig och på tok för kall för fjärilar vilket gav en mager avslutning på säsongen.

Med det höga antal växter som finns i området och förekomsten av flera olika biotoptyper såsom ädellövskog, alkärr, tallhed, torr- och fuktängar, hassellundar, skyddade ängslyckor mm så finns förutsättningarna för ett rikt och varierat insektsliv.

Fjärilar har många och vitt skilda förutsättningar för sin existens. Det är framförallt larvens möjlighet att överleva som kan göra dem framgångsrika. En del äter "allt" och vissa bara en sorts växt. Andra har stora krav på microklimatet och behöver tex lå medan någon tål det mesta, alla däremot hotas av predatorer och sjukdomar.

Att bibehålla nuvarande artsammansättning kan vara ett av flera mål för områdets skötsel. Artantalet är mycket högt för ett så pass litet område. Det är faktiskt mig veterligt det högsta i Nyköpings kommun på fjärlissidan och det kan säkert bestå med nuvarande skötselsätt. Man måste dessutom behålla den skog som växer mellan ängarna och bebyggelsen. Den fungerar som ett ypperligt vindskydd mot den förhärskande västliga vinden och är säkert en stor del av förklaringen till det gynnsamma microklimatet i ett i övrigt ganska kallt område (stora fukt och sumpmarker i samband med hav). Vid promenadstigen in i området finns ett antal kräftsjuka aspar som kan vara "boplats" åt den blåfläckiga träjärilen och allehanda andra vedlevande kryp. Det är på så sätt också ett skaffereri för hackspettar.

Slutligen vill jag föreslå att området inventeras kontinuerligt i avseende på insektsfaunan med förslagsvis ett intervall på 5 år.

Nyköping 1993-12-16

Jan Sjöstedt

Amatörlepidopterolog

